هەرێمی كوردستانی عێراق
ئەنجوومەنی نیشتمانیی
كوردستانی عێراق

ئەنجوومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق

پرۆتۆكۆلەكان

١٣

١٩٩٥_١٩٩٦ ـ بەرگی سیانزدەیەم

چاپی یەكەم ١٩٩٧

پێڕست:

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١)ی نائاسایی ساڵی ١٩٩٥ شەمە

ڕێکەوتی ١٩٩٥/٥/٢٧ ـ دارەبەن ـ ______ ل٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١)ی نائاسایی ساڵی ١٩٩٦ دووشەمە

ڕێکەوتی ١٩٩/٦/٣. ______ ل١١

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١)ی نائاسایی ساڵی ١٩٩٦ سێ شەمە

ڕێکەوتی ١٩٩٦/٩/٣. ______ ل١٩

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١) دووشەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/٩/١٦ ______ ل٣٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢) دووشەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/٩/٢٣ ______ ل٤٣

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣) پێنج شەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/٩/٢٦ ______ ل٦١

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤) سێ شەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/١١/٥ ______ ل٨٣

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٥) چوارشەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/١١/٦ ______ ل١٣٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٦) شەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/١١/٩ ______ ل١٦٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٧) چوارشەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/١٢/١٨ ______ ل١٩٩

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٨) پێنج شەمە ڕێکەوتی ١٩٩٦/١٢/١٩ ______ ل٢٦٣

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا/ سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق

رقم القرار:

تاريخ القرار:

«قرار»

استناداً الى احكام المادتين (٥٤,٥٣) من القانون رقم «١» لسنة ١٩٩٢ وبناءاً على ما عرضه العدد القانوني من أعضاء المجلس الوطني لكوردستان العراق قرر المجلس بجلسته المنعقدة بتأريخ اليوم اصدار القانون الأتي:

قانون التعديل الثاني لقانون مجلس وزراء اقليم كوردستان رقم «٣» لسنة ١٩٩٢.

المادة الاولى: تلغى المادة الثانية من القانون رقم «٣» لسنة ١٩٩٤ الصادر بالقرار رقم ٣٥ في ١٤/١٢/١٩٩٤ وتقرأ الفقرة «٤» من المادة «٩» من قانون مجلس وزراء اقليم كوردستان رقم «٣» لسنة ١٩٩٢ كما يلي:

الفقرة الرابعة

وزارة شؤون ال(پێشمەرگە)

المادةالثانية: يشكل ماجاء في المادة «٩» من القانون رقم «٣» لسنة ١٩٩٢ الفقرة «أ» من المادة المذكورة وتكون الفقرة «ب» منها كما يلي:

ب ـ يجوز ان يضم مجلس وزراء اقليم كوردستان العراق وزراء بلا وزارة.

المادة الثالثة: على مجلس الوزراء تنفيذ هذا القانون.

المادة الرابعة: لايعمل بأي نص يتعارض مع احكام هذا القانون .

المادة الخامسة: ينفذ هذا القانون اعتبارا من تأريخ صدوره وينشر في الجريدة الرسمية.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

دێینەوە سەر دەقی ئەو پرۆژەی کە خوێندرایەوە، وەکو ئاگادارن، ئەوە بۆ کاتی خۆی هەر هەمان یاسا بڕیاردرا کە ئەو وزارەتە هەڵبوەشێتەوە، ئێستا بەهەمان یاسا داوا کراوە ئەو وزارەتە بگەڕێتەوە. بەپێی ئوصولی دەستەی سەرۆکایەتی ئەو پرۆژەمان دایە لیژنەی یاسا. لیژنەی یاسا ڕای خۆیان دەربڕی دەربارەی ئەو بابەتە، بەهەر دوو حاڵەت ڕەدکردنەوە(رەفض) نییە، من حەز دەکەم روون بێت بۆ ئەندامانی پەرلەمان کە ئەو پرۆژەیە ڕەد(رفض) نەکراوەتەوە تەنها تێبینییەکیان لەسەر هەیە ئەوە بوو خوێندمانەوە و، کاک شێخ عەدنانیش وەکو سەرۆکی لیژنەی یاسا تێبینییەکەی باس کرد. جادوای هەر پرۆژەیەک دەرگای گفتوگۆ دەکرێتەوە، ئەگەر هەر

برادەرێک حەز بکات قسە بکات لەسەر ئەو بابەتە ناونووسی دەکەین، ئەوانەی کە دەیانەوێ قسە بکەن، کاک دکتۆر رزگار، مەلا مەحمود، کاک محەمەد حەسەن باڵتە، دکتۆر ناسح.

بەڕێز د. قــــاسم مـــحــــمـــــد قـــــاسم:

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن.

رێزو وئیحترامم بۆ رەئی لیژنەی یاسا هەیە، بەڵام کاتی ئەم وەزارەتە هەڵوەشێندرایەوە موجەباتی خۆی هەبوو، لە پەرلەمان گفتوگۆی لەسەر کرا، هۆکارەکانی دیاری کرا، دەنگی لەسەر درا، بڕیارەکە جێی خۆی گرت، بەڵام ئێستا لەو بارەی ئێمە تیایدا دەژین و هەرێم پێدا دەڕوات، پاش ئەو رووداوانەی ئەم دواییە زۆر بە پێویستی دەزانین کە وەزارەتێکی وەک وەزارەتی(پ. م) پێکبهێندرێ، چونکە لەوانەیە کاتی خۆی کە ئەم وەزارەتە هاتە بنیاد نان هۆکاری خۆی هەبووبێ، ئێستاش بەتایبەتی لەرۆژێکی وەک ئەورۆدا موجەباتی زیاتر وپێویستی زیاترە. ناویش شتێکی گرنگ نییە، پێشمەرگە بێ، ناوەکی تر بێ، گرنگ ئەوەیە وەزارەتێک هەبێ چەکدارەکانی پارتی وغەیری پارتی رێکبخات لەسەر بنچینەیەکی نیشتمان پەروەری بەرگری لەمیللەتی کورد بکەن وبە پەیڕەوێکی زانستیانە پەروەردە بکرێن، بەو نیەتە ئێمە دەستەیەک لە ئەندامی پەرلەمان ئەم پرۆژەیەمان پێشکەش بە سەرۆکایەتی پەرلەمان کرد بەو هیوایەی گفتوگۆی لەسەر بکرێ ودەنگی لەسەر بدرێ، چونکە بەڕاستی ئێمە حالی حازر پێویستمان بەو وەزارەتە هەیە لەبەر ئەوەی ناکرێ ئەو چەکدارانەی پاش ئەو رووداوانە کاتێ دێنەوە ماڵ و حالی خۆیان بەرەڵلا بکرێن، بۆیە زۆر پێویستە ئەو چەکدارانە رێک بخرێن بۆ ئەوەی ئەرکی پارێزگاری کردنی هەرێم لەئەستۆ بگرن، لەهەمان کاتدا حکومەت پابەند دەبێ کاریان بۆ بدۆزێتەوە، بژێوی ژیانیان بۆ دابین بکات چونکە هەریەک لەوانە خاوەن خاوو خێزانەو پابەندی کۆمەڵایەتیان لەسەرشانە. بۆیە زۆر بەگەرمی بەرگری لەم پرۆژەیە دەکەم بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکرێ وبخرێتە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن:

بۆ روونکردنەوەیەک بۆ برادەران کـە ئەیانەوێ قـــســـە بکەن لەســـەر ئەو بابەتەوە دیارە تێکنەگەیشتنێک هەیە. جا لیژنەی یاسا خۆی دەیەوێ روونی بکاتەوە یان ئێمە روونی کەینەوە، لە لیژنەی یاسا. کاک عەدنان، کاک حازم، کامتان؟ فەرموو.

بەڕێز عـــەدنان مـــحـــمـــد نەقـــشـــبـــەندیی:

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن.

سـوپاس بۆ کـاک د.رزگـار، وای بۆ دەچم وەکـو جـەنابت فـەرمـووت تێکنەگـەیشـتنێک هەیە. اعـتـراض لەسـەر ئەمـە نیـیـە وەزارەتی «پ . م» بێـتـەوە، بەتەئکیـد پاسـاو هەیە بۆ ئەوەی کـە بێـتـەوە، ئێـمـە گوتمان ئەوەی پێشنیـار کـراوە شـتـێکی یاسـایی یە لە(١٠٠٪) چونکە یاسـا (مـوتلەق) هاتووە هەر «١٠» ئەندامی پەرلەمـان مـافیـان هەیە پرۆژە پێـشکەش بکەن، بەڵام

وتوومانه وەکو پەیڕەو کراو ئەوەیە عادەتەن لەحالاتی وادا ئیشی وەزارەتە، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوەش نیم کە بدرێتە دەنگدانەوە. ئێمە لەڕاستیدا بۆ ئەوەی زیاتر روون بێتەوە ئەوەمان نووسی کە سەرۆکایەتی پەرلەمان خۆی تەسەروف بکات نەک لەهۆڵ بدرێتە دەنگدانەوە. ئێمە ئیعترازمان لەسەر ئەوە نییە، ئیعتراز لەسەر رێگای پێشکەش کردنەکەیە. بەتەئکید ئێمە دەڵێین وەزارەت پێکدێت ئنجا وەزارەت پێویستی خۆی پێشکەش دەکات. ئیعتراز لەسەر ئەوە نییە وەزارەتەکە پێشمەرگەیە یان چەند ئەندامە؟ ئەوە مافێکی تەبیعی خۆیەتی (١٠) ئەندام وابزانم یەکێ لەوانە کاک (د.) مافی خۆیەتی بەرگری لێ بکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لاری لەسەر خودی وەزارەت نییە، لەسەر پێشکەش کردنەکەیە. رایان وایە پاش ئەوەی کە حکومەت متمانە وەرئەگرێت لەپەرلەمانەوە ئەو پرۆژەیە پێشکەش بکرێت، واتە تەنها ئەو روونکردنەوەی دەوێ دووبارە نەبێتەوە.

بەڕێز مەلا محمود فندی دێرشەوی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینی من تەنها لەسەر ناوەکەیە وەزارەتی پێشمەرگە بێت. پێشمەرگە ناوێکی پیرۆزە لەناو میللەتێ مە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو د. ناسح.

بەڕێز د. ناسح غەفور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەو پێشنیارەی کە کراوە من لەگەڵ پێشنیارەکەدام، کە بەناوی وەزارەتی پێشمەرگەوە کراوە، چونکە پێشمەرگە ئەوان دەگرێتەوە، هەروەها پشتگیری لیژنەی یاسا دەکەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک سیروان.

بەڕێز سیروان محەمەد نەورولی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە پرۆژەکە خۆی لەدەسەڵاتی پەرلەمانە، ئیتر پێویست ناکات بگەرێتەوە بۆ ئەنجوومەنی وەزیران. من پیرۆزبایی لێ دەکەم کە وەزارەتەکە هەر بەناوی وەزارەتی پێشمەرگەوە ناوی بێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک فرەنسۆ.

بەڕێز فەرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ (١٠) ئەندامی پەرلەمان هەیە هەر پرۆژەیەک پێشکەشی دەستەی سەرۆکایەتی بکەن، ئەوانیش ڕێگای یاسایی دەگرن. ئەم پرۆژەی کە لەپێش جەنابتانە لە ئەنجامی ئەوەیە کە (١٠) ئەندامی پەرلەمان پێشکەشیان کردووەو ئێوەش لەناو بەرنامەی کارتان داناوە. ئێمە وەکو پارتی دیموکراتی کوردستان حەز دەکەین هەندێ هەنگاو بهاوێژین بۆ ئەوەی کۆمەلانی خەلکی خۆمان دلنیابن ئەو بوختانانەی بەئێمە دەکرێت درۆنە، ئێمە یەکێ لەهەنگاوەکانمان بۆ دلنیا کردنی جەماوەری کوردستان ئەوەیە وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە بگەڕێتەوەو، وەزیرێکی کاروباری پێشمەرگە هەبێ. لەلایەکی تریش ئەمە هەنگاوێکە بۆ دلنیا کردنی خەلکی خۆمان کە ئێمە بەقەد توسقالێک لەمافی کوردستان واز ناهێنین. ئەم پرۆژەیە کە پێشکەش کراوە پرۆژەیەکی چاکە و ناوەکەش پڕ بەپێستیەتی، سوپاس.

بەڕێز نەژاد ئەحمەد عەزیز ئاغا/جێگری سەرۆک:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سالێک و نۆمانگ و نۆ ڕۆژ لەمەوپێش (١٠)ئەندامی پەرلەمان پرۆژەیەکیان پێشکەش کرد بۆ هەلوەشاندنەوەی وەزارەتی پێشمەرگە. ڕەنگە لەم ناوانە ئەوانەی کە ئەمڕۆ ئیمزایان کردووە (١٠) کەسەکە ڕەنگە هەمان کەس بن، ڕەنگە هەمووشیان نەبن، بەلام ڕەنگە بەشێک لەوانە لەپێشکەش کردنی پرۆژەی یەکەمیشا دابوون، لەهیچ حالەتێکا نە لەئەمەیاندا نەلە ئەوی تریاندا تەنها ڕوونکردنەوەکەی بەڕێز کاک فرەنسۆ نەبێ هیچ ئەسبابی موجەبە نەبوو. نە لە هەلوەشاندنەکە نەئەمجارە لەناوەڕۆکی پرۆژەکە دانەنرا بوون، ئەمە بارێکی مەسەلەکەیە، باری دووەمیش دووسێ وتاری کاک مەسعود بلاو کرایەوە کە زۆر دلخۆشکەر بوو ئەوەیش ئەوە بوو، بەجەخت کردنەوە وتی ئێمە لەگەل ئەوەداین کە حوکمی میلیشیات لەکوردستان دا نەمێنێ. ئنجا وابزانم هەموو کەس دەزانێ میلیشیات چییە، ئنجا هیچ پێویست ناکات بەوەی کە میلیشیات ڕوون بکەینەوە، ولە دواکۆنگرەی ڕۆژنامەنووسی لێ یان پرسی ئایا ئەمە هێزی پێشمەرگەی (PDK) دەگرێتەوە؟ وتی بەلێ هێزی پێشمەرگەی (PDK)ش دەگرێتەوە، ئێمە دەمانەوێ وەزارەتێک و هێزێکی بەرگری لەهەرێمی کوردستان دامەزرێت. ئنجا من لەگەل ئەو تێبینییەی لیژنەی یاسام کە لەڕاستیدا ئەوەیە کە ئەو (١٠) ئەندامە مافیان هەیە ئەو پرۆژەیە پێشکەش بکەن، بەلام هەر باشتریش ئەبوو ئەگەر ئەنجوومەنی وەزیران پاش پێکهاتنی خۆیان، نوێ کردنەوەی وەزارەت، ئەو پرۆژیەمان پێشکەش بکەن لەگەل ئەوەدا، لەگەل ئەوەم بەلام من پێم وایە بەڕاستی شتێکی زۆر دلنیاکەر ئەبێت کاک فرەنسۆ ئەگەر ناوەکە بگۆڕێ ببێ بەوەزارەتی بەرگری لەهەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

فەرموو کاک شێخ عەدنان.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من لەسەر ئەوەی جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن فەرمووی تێبینییەکی بچوکم هەیە، دەکرێ ئێمە لەزۆر شت کۆک بین. ئەوەی کە فەرمووی گوایە (١٠) ئەندامی پەرلەمان کاتی خۆی ئەو پرۆژەیان پێشکەش کردووە و، ئێستاش هەمان (١٠) ئەندامن. من وای بۆ ناچم ناکۆکییەکی تێدا بێ چونکە جەنابی جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی سیاسییەکی موخەزرەمە، شتێک هەیە لەسیاسەتا ئەڵێن (حجزی مبادئ جائز نییە، حجزی مواقع جائیزە)، لەوانەیە خۆشی جەنابی وەک من بیرم دێ ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان بووە. ئەندامێکی چالاکی مەکتەبی سیاسیش بووە لەبەر ئەوە ئەو خاڵەیە بە بۆچوونی من ناکۆکێکی تێدا نییە. من دەمەوێ دووبارە تەئکیدکەمەوە، ئەوەی کە نووسیمان زیاتر بۆ ئەوە بوو کە ئێوە بزانن لیژنەی یاسا زۆر چاک ئاگادارە. پەیڕەو کراو ئەوەیە وەکو لە پێشووش باسمان کرد شتەکە یاساییە لەسەدا سەد. بۆیە گوتم ئێمە بۆ سەرۆکایەتیمان نووسیوە، تێبینییەکەمان وابزانم زۆر زۆر روونە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر زۆر سوپاس، وابزانم بابەتەکە وەکو ئەڵێن روونە، کۆکیەک هەیە لەسەر بابەتی ئەم وەزارەتە ناکۆکی لەوەدا نییە، لیژنەی یاساو زۆر لەبرادەران باسی ئەوەیان کرد کە مەسەلە دواخستنی بریارەکەیەو هیچی تر نا. ئێمە دەستەی سەرۆکایەتی مەسەلەی دواخستنەکە دەخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵ ئەو رایەی لیژنەی یاسایە کە دوا بخرێت بۆ دوای ئەوەی کە حکومەت دروست ئەبێت ئنجا پێشکەش بکرێت وبکرێ بەبریارێک؟.. کاک عەدنان روونە یان نا؟ فەرموو جەنابت روونی بکەوە.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێمە گوتمان شتەکە یاسایی یە لەسەدا سەد، لەبەر ئەوەش ئێمە نووسیمان پەیڕەو کراوە واتە (جاري العادة) بەو شێوەیە. ئێمە هیچ کاممان ناتوانین بلێین یاسایی نییە چونکە دە«١٠» لە ئەندامەکان مافی خۆیانە بلێین یاساییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

جا نازانم رای لیژنەی یاسامان خستە روو لەم مەسەلەیەدا؟ کاکە شێروان و کاکە ئازادیش دەیانەوێ بدوێن، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شـــێـــروان نـاسـح حـــەیدەری:
بەڕێز ســــەرۆکی ئـەنجــــوومــــەن.

بەڕای مـن ئەصلی پرۆژەکـە دەبێ بدرێتـە دەنگدانەوە، نەک رای لیـژنەی یاسـا. ئێـسـتـا من تێبینییەکەم لەسەر ئەو خاڵە هەیە، پرۆژەکە دەبێ بدرێتە دەنگدانەوە. رای لیژنەی یاساش لای برادەران و برادەرانی لیژنەی یاسا ئاشکرایەو، سوپاس.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا/سکرتێری ئەنجوومەن:
بەڕێز ســــەرۆکی ئـەنجــــوومــــەن.

ئەوەی من دەیزانم هەمـوو کـاتێک دەنگدان لەسـەر پێشـنیـارەکە دەکـرێت. پێشنیـارەکە ئەوەیە دوابخرێت، قـاعـیدەکەش ئەوەیە گفـتـوگۆ بکرێت، رەئیەکی ناکاو هاتە ناو باسەکـە ئەڵێ با ئەو پرۆژەیە دوابخرێت. چۆن بزانین ئەو رەئیە سائیدە یان سـائید نیـیە؟ لەناو پەرلەماندا پێویسـتـە دەنگدان لەسەر پێشنیارەکە بکرێت نەک لەسەر خودی پرۆژەکە، سوپاس.

بەڕێز ســــەرۆکی ئـەنجــــوومــــەن:

ئێمـەش هەمـان ئەو رەئیەمـان خسـتـە دەنگدانەوە وەکو کاک فـەرسـەت ئەڵێ، ئێمە تەنها کاتی پێشنیارەکەمان خستە دەنگدانەوە.

بەڕێز فــــرەنســــۆ تـۆمــــا هەریری:
بەڕێز ســــەرۆکی ئـەنجــــوومــــەن.

من پێم وایە گفـتـوگۆی لەسەر کرا، ناو نـووسرا، کەس نەمـا قسـەی لەسـەر بکات، تەنیا ئێسـتـا وەختی ئەوەیە پێـشـنیـارەکـەی لیـژنەی یاسـا بخـرێتـە دەنگدانەوە. رازین یان رازی نین پاشی پرۆژەکە بدرێتە دەنگدانەوە. واتا ئەو قسانەی کە ئێسـتـا لەسەری دەکەن زیادە، کاتی خۆی کە وەزارەتی کـاروباری «پ . م» هەڵـوەشێندرایەوە لەسـەر پێـشنیـاری ئەنجـوومـەنی وەزیـران نەبووە تاکو دیسان رای ئەنجوومەنی وەزیران وەرگرن، پەرلەمان هەڵی وەشاندەوە. پەرلەمان ئێسـتـا بە بەرژەوەندی دەزانێ دووبارە بـکرێتـەوە پێـویسـت ناکـات رای ئەنجـوومـەنی وەزیران و سـەرۆکی ئەنجـوومـەنی وەزیران وەربگیرێت، چونکە کاتی خۆی ئەوان داوایان نەکـردووە هەڵبـوەشێـتـەوە، سوپاس.

بەڕێز ئەحـــمـــەد ســـالار عـــەبدولواحـــیـــد:
بەڕێز ســــەرۆکی ئـەنجــــوومــــەن.

ئەو پرۆژەیە وا بزانم لەو بارودۆخـەدا کـە هەنگاو بەرەو ژیانی ئاسـایی نوێ دەنێت پێـویسـت بەوە ئەکـات بەر لەهەمـوو شتێ ئەو هەنگاوە بنرێ، چونکە یەکێکە لە دیاردەکانی ئاسایی کـردنەوەی

بارەکە. رای گشتی گەل لەگەڵ ئەوەدایە دیاردەی چەکداری نەمێنێت و، هۆکارێکی هەرە گرنگیش بۆ ئەوە بریتییە لەدەست بەکاربوونی وەزارەتی پێشمەرگە کە ئەبێتە هۆی نەهێشتنی دیاردەی چەکداریی هەموو لایەک. لەبەر ئەوە بە چاکی ئەزانین کە بەر لەهەموو شتێ ئەو بڕیارە بدرێ و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وابزانم ئێستا روونە، رای لیژنەی یاسا بەو شێوەیەو روون کرایەوە. تکایە ئێستا رای لیژنەی یاسا کە داوا دەکەن دوا بخرێت تاکو راسپاردنی حکومەت، کێ لەگەڵ ئەو رایەیە؟... سوپاستان دەکەین، کێ لەگەڵ نییە؟..(٤) کەس لەگەڵ نییە، واتا زۆربەی لەگەڵ ئەوەیە کە پرۆژەکە بڕیاری لەسەر بدرێ.

بەڕێز نەژاد ئەحمەد عەزیز/جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیارم کرد کە ناوەکە بگۆڕدرێت، ئنجا ئەمەوێ ئەو پێشنیارەش بخرێتە دەنگدانەوە کە ناوەکە وەزارەتی پێشمەرگە نەبێ، باوەزارەتی بەرگری لە هەرێمی کوردستان بێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە. جا ئێستا ئێمە دەچینە سەر پرۆژەکە چونکە زۆربە دەیانەوێ پرۆژەکە بڕیاری لەسەر بدرێت. ئێمە دێین خاڵ بەخاڵ باسی دەکەین، پێشنیاری کاک نەژادیش لەکاتی ئەو خاڵە ئەگەر خاڵی (٤) بێت پێشنارەکەی لەوێندەری دەخەینە سەری وەکو جەنابی باسی کرد. ئێستا مادده بە مادده دەیخوێنینەوە.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاولى: تلغى المادة الثانية من القانون رقم (٣) لسنة ١٩٩٤ الصادر بالقرار رقم (٣٥) في ١٤/١٢/١٩٩٤ وتقرأ الفقرة (٤) من المادة (٩) من قانون مجلس وزراء اقليم كوردستان رقم (٣) لسنة ١٩٩٢ كما يلي

٤ـ وزارة شؤون ال(پێشمەرگە).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک نەژاد پێشنیارێکی هەیە ئەڵێ ناوی پێشمەرگە بگۆڕدرێت بەوەزارەتی بەرگری لەهەرێمی کوردستان. ئەو پێشنیارە ئەگەر چ تێبینییەک نییە ئەیخەینە دەنگدانەوە. کاک نەژاد فەرموو.

بەڕێز نەژاد ئەحمەد عەزیز/جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیارەش لەسەر ئەوە بوو کە وەزارەتی (پ.م) وەکو باسم کرد ساڵێک و (٩) مانگ و (٩) رۆژ لەمەو بەر هەڵوەشاوەتەوە، ئێستا ئەو پێویستییەی کە کاک فەرەنسۆش باسی کرد ئەوە

زۆر زۆر راستە و، من تەئکید لەسەر ئەو تەئکیداتەی کاک مەسعود دەکەمەوە کەئەڵێ نابێ ملیشیات بمێنێ، وابزانم پێشمەرگەش هی هەموو لایەک بەشێکە لەو میلیشیاتە، لەبەر ئەوە ئەبێ وەزارەتەکە وەزارەتی بەرگری بێت لەهەرێمی کوردستان وخۆشی دووسێ جار ئەو پێشنیارەی کردووەو تەئکیدی لەسەر ئەو شتە کردۆتەوە. ئنجا ئەوە ئەبێ بخرێتە دەنگدانەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێشنیاری جەنابی جێگری سەرۆکی پەرلەمان ئەوەیە کە ناوی پێشمەرگە بگۆڕدرێت بە بەرگری کوردستان، کەس تێبینی ئەگەر نەبێ؟ ئەوانەی ئەیانەوێ قسەبکەن کاک سیروان، د.رزگار، کاک ئازاد، د.ناسح، شێخ جەعفەر، کاک جەمیل سندی، شەفیقە خان، کاک فرەنسۆ، کاک حسێن. تکایە ئاگاتان لەکات بێ.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ساڵی ۱۹۹۲ کاتێ ئەم وەزارەتە ڕەرامەندی لەسەر کرا بۆ ئەوەی دروست بکرێت گفتوگۆی لەسەر کرا، ئایا وەزارەتی بەرگری بێ یان وەزارەتی پێشمەرگەبێ؟ زۆر پێشنیاری وا هەبوو لەبەر بارودۆخی سیاسی هەرێم و دەوران دەوری هەرێمیش ئەو ناوە هەڵبژێردرا، ئێستاش ئەگەر هاتوو ئەو کارە موجەباتی ئەو کاتەی نەمابن بەگەرمی پشتگیری کاک نەژاد دەکەم کە ئەم ناوە تێبینی بکرێت، سوپاس.

بەڕێز سیروان محەمەد نەورۆلی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە ئەوەی کە جەنابی کاک نەژاد دەفەرموێ کەگوایە وەزارەتەکە ئەگەر ناوی پێشمەرگە بێ ئیتر ئەبێ بەمیلیشیات، مەرج نییە. ئەگەر وەزارەتی بەرگریش بێ توانای کۆکردنەوەی نەبێ ئەوە دەبێتە ملیشیات. بەلاّم ئەگەر وەک وەزارەتی «پ.م» بمێنێ ئەوە ڕێزێکە بۆ ئەو پێشمەرگانەی کەوا چەندەها ساڵە خۆیان بەکوشتن ئەدەن، هیچ نەبێ وەکو ڕەمزێک بمێنێتەوە لەسەر ناوی «پ.م» یان دەکرێ ئەگەر ئێمە وەک فیدراڵ بمێنینەوە ئەو وەزارەتە لەبەرژەوەندی ئێمەدا بێ، بەلاّم ئەگەر وەکو جیابوونەوە وەکو کیانێک بێ، دوو وەزارەتی بەرگری ناکرێ بەپێی یاسا، من هەر لەسەر رایەکەی خۆمم بۆ ئەوەی ئێستا کۆتایی پێ بێ وەزارەتی «پ.م» لەباتی بەرگری بێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک ئازاد.

بەڕێز ئازاد عەبدولقادر قەرەداغی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە بۆچوونی من مەسەلەی پێشمەرگە زۆر زۆر گرنگە، ئەو پەرلەمانەی کە ئێستا دروست بووە

لەکاتی خۆیا بەخوێنی «پ.م» دروست بووە ومیللەتی کورد سۆزێکی بەرامبەر «پ.م» وبەرامبەر خۆشەویستی «پ.م»هەیە، من داوا ئەکەم ناوەکە هەر وەکو خۆی بمێنێتەوە، چونکە بەراستی ناوێکی پیرۆزە ومنیش کاتی خۆی لیژنەی «پ.م» بووم لەو پەرلەمانە بۆیە مافی ئەوەمان هەیە بەرگری بکەین لەناوەکەو سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەموومان مافی ئەوەمان هەیە بەرگری بکەین. تکایە ئەوەی لەگەڵ ناوەکەیە تەنها بلێ من لەگەڵ ناوەکەم یان لەگەڵ نیمە لەبەر کەمی کاتەکە.

بەرێز د. ناسح غەفور رەمەزان:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەراستیدا منیش هەمان رای کاک ئازاد و کاک سیروانم هەیە «پ.م» خۆی وشەیەکی پیرۆزە، پارێزگارانی گەل و وولاتن، مانای وایە بەرگریەکی تێدایە، ئەم ناوە بەقەناعەتی من زۆر زۆر باشترە، سوپاس.

بەرێز جەعفەر عەلی عەبدولعەزیز:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەر لەگەڵ ئەوەم وەزارەتی کاروباری «پ.م» بێ، بەڵام ناوەرۆکی یاساکانی کاروباری «پ.م» وەکو ناوەرۆکی وەزارەتی بەرگری وایە. ناورۆکەکەی حیسابە. بەناوی وەزارەتی کاروباری «پ.م» بمێنێتەوە، سوپاس.

بەرێز جەمیل عەبدی سندی:

هێژا سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسیستەمی فیدرالیدا وەزارەتێک نییە بەناوی وەزارەتی بەرگری! وشەی بەرگری ناشرینەو جوان نییە. ئەگەر هەر بیگۆڕین با وەزارەتی بەرەڤانی بێت نەوەک وەزارەتی بەرگری بێت. ناوی پێشمەرگە لەهەموو ناوێک پیرۆزترە، سوپاس.

بەرێز شەفیقە فەقێ عەبدوڵلا:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پەرلەمانی کوردستان بەرهەمی خوێنی شەهیدان و بەرهەمی پێشمەرگەیە، پێشمەرگە بەرگری یە لەکوردستان، لەبەر ئەوە پیرۆزترین ناو بۆ وەزارەتی «پ.م» شوێنی خۆیەتی، لەگەڵ رێزو سوپاسدا.

بەرێز حسێن عەلی کەمال:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو کاک جەمیل فەرمووی سیستەمی فیدرالی نابێ دوو وەزارەتی بەرگری تیا بێ. لە

سیستەمی کۆنفیدرالی دوو وەزارەتی بەرگری دەکرێ. و پێشنیار ئەکەم ئەو ناوە وەکو خۆی بمێنێتەوە چونکە ناوێکی پیرۆزە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

دوا وشە کاک فرەنسۆ فەرموو.

بەڕێز فرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشنیارەکەی (١٠)ئەندامانی پەرلەمان بەناوی وەزارەتی کاروباری «پ.م»یە، من لەگەڵ ئەوەمە ئەو ناوە بمێنێتەوە. بۆ پێشنیارەکەی کاک نەژادیش، ئەنجوومەنی وەزیران ئەگەر ویستیان ناوەکە بگۆڕن یان ناوێکی تری بۆ دابنێین دەتوانن پرۆژەیەک پێشکەش بکەن ئەو کاتە دراسەتی دەکەین بۆگۆڕین دەیخەینە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەیخەینە دەنگدانەوە پێشنیارەکەی کاک نەژاد، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ناوی وەزارەتی «پ.م» بکرێ بەوەزارەتی بەرگری هەرێم؟.. سوپاس «٢» کەس لەگەڵە...کێ لەگەڵ نییە؟.. بەزۆربەی دەنگ ناوی وەزارەتەکە وەکو خۆی دەمێنێتەوە. سوپاس بۆ هەمووتان، جا لەبەر ئەوە گفتوگۆی مادەی «١» تەواو بوو، کێ لەگەڵ ماددەی «١»ە کە وەکو خۆی بمێنێتەوە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

المادة الثانية: يشكل ماجاء في المادة (٩) من القانون رقم (٣)لسنة ١٩٩٢ الفقرة (أ) من المادة المذكورة وتكون الفقرة (ب) منها كما يلي:

ب - يجوز ان يضم مجلس وزراء اقليم كوردستان العراق وزراء بلا وزارة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن حەز ئەکەم بۆ برادەران ڕوونی بکەمەوە ماددە (٩) ناوی وزارەتەکانە (١٥) وەزارەتی تێدایە. مادەکە بێ بڕگەیە. لەبەر ئەوەی پێشنیارێک هەیە بڕگەی (ب) زیاد بکرێت، وەزیرەکانی بێ وەزارەتی لێ دابنێن پێویستە ماددە (٩) ببێتە دوو بڕگە، بڕگەی (٩) ناوەڕۆکەکەی ببێتە بڕگەی (أ) و، زیادەکە ببێتە بڕگەی «ب».

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس کاک فەرسەت، ماددە (٢) خوێندرایەوە بەو شێوەیە(يجوز ان يضم مجلس وزراء اقليم كوردستان العراق وزراء بلا وزارة) ئەم بڕگە«أ» بڕگەی«ب» زیادە کراوە لەپێشنیارەکەدا ئەگەر برادەران چ قسەیان نییە ئەیخەینە دەنگدانەوە. کەس قسەی نییە؟ کاک ئیبراهیم فەرموو.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ ژمارەیان دیاری نەکراوە؟ یەکێکە، دووانە، سێیانە؟ باشترە ژمارەی (موتلەق) نەبێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دیاری نەکراوە. لیژنەی یاسا ئەو پێشنیارەی کە ناردوویەتی بۆ ئێمە دووبڕگەیە، بڕگەی «١» ئەوە تەواو بوو، بڕگەی «٢» ئەڵێ «نقترح تسمیة وزیر بلا وزارة بوزیر الاقلیم» تەنها ئەم تێبینییەیان لەسەر ناوەکەیە، جا ئەگەر کاک حازم یان کاکە شێخ روونی بکەنەوە بۆ برادەران.

بەڕێز حازم ئەحمەد مەحمود یوسفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەمە دیارە روونە لە لیژنەی یاسا لەسەری رێکەوتوون، پێشنیاری ئەوە دەکەین لەجیاتی وەزیر بلا وەزارەی پێ بڵێین چونکە وەکو دەوڵەت پێی ئەڵێن وەزیر دولە، ئەوەی ئێمە هەرێمە پێی ئەڵێن وەزیری هەرێم ئەو پێشنیارەمان کردووە و پێمان باشە گفتوگۆ بکرێ و وەکو لیژنەی یاسا و بە بڕواوە ئەو پێشنیارەمان کرد، سوپاس.

بەڕێز فرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەش بەحاڵی خۆم پشتگیریی رای لیژنەی یاسا دەکەم، پێشم باشە وەزیری هەرێم بێت لەجیاتی وەزیر بلا وزارة، سوپاس.

بەڕێز ناسح غەفور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیارەی کە لیژنەی یاسا ئەیدا لەجێی خۆیەتی ئەگەر دیاری بکرێت وەکو کاروبار، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک دکتۆر وابزانم ئەوە ئەنجوومەنی وەزیران خۆیان ئەو ناوەی لێ ئەنێن، دەڵێن وزیری دەوڵەت بۆ کاروباری ئەو شتە، وەزیری هەرێم بۆ فلان شت، بەجێی بێڵێن بۆ ئەنجوومەنی وەزیران، ئەگەر زانیشمان ئەوان خۆیان ناوی تریان هەیە دیسان ئەوە دێتەوە بەردەستمان. رای لیژنەی یاسا دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاس. کێ لەگەڵ نییە؟.. سوپاس. بە زۆربەی دەنگ وەرگیرا. سوپاس. مادام وایە دەچینە ماددەیەکی تر.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

وەزیرە بێ وەزارەتەكان بكرێنە وەزیرانی هەرێم. صیغەی بڕگەكە بەو شێوەیە:

ب - يجوز ان يضم مجلس وزراء اقليم كوردستان العراق وزراء إقليم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

دارشتنەكە بەو شێوەیە ئینجا، هەرێمەكە خۆیان پڕی دەكەنەوە.

ئەوە لەسەر ناوەكە بوو. هەموار كردنەكە دەخەینە دەنگدانەوە. كێ لەگەڵ ماددە «٢»ە وەكو خوێندمانەوە؟ ..سوپاس، كێ لەگەڵ نییە؟.. ماددە «٢» بەتێكڕای دەنگ بە هەمواركردنەكەوە وەرگیرا .

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

المادة الثالثة: على مجلس الوزراء تنفيذ هذا القانون.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

كێ لەگەڵ ئەو ماددەیەیە؟.. سوپاس.كێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێكڕای دەنگ وەرگیرا، سوپاس.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

المادة الرابعة: لايعمل بأي نص يتعارض مع احكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

كەس تێبینی لەسەر ماددە «٤» نییە؟.. ئەیخەینە دەنگدانەوە. كێ لەگەڵ ماددەكەیە؟.. كێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێكڕای دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجوومەن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

المادة الخامسة: ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ صدوره وينشر في الجريدة الرسمية.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

چ تێبینی لەسەر ماددە «٥» هەیە؟.. نییە؟.. ئەیخەینە دەنگدانەوە. كێ لەگەڵ ماددە «٥»ـە وەكو خوێندرایەوە؟.. كێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێكڕای دەنگ ماددە «٥» وەرگیرا. ئێستاش بڕیارەكە دەخەینە دەنگدانەوە. وەكو بڕیارێك كێ لەگەڵ بڕیارەكەیە پاش ئەوەی كە هەندێ

هەمـوارکـردنمان خسـتـە سـەری؟.. سـوپاس، کێ لەگـەڵ نـییـە؟.. بەزۆربەی دەنـگ وەرگـیـرا. کۆبوونەوەی ئەمرۆمان لێرەدا تەواوبوو، سبەی ئەگەر دەوری سەعات (١٠) (١٠ر٣٠) لێرەبن، زۆر زۆر سوپاستان دەکەین.

فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا	**نەژاد ئەحمەد عەزیز ئاغا**	**جوهر نامق سالم**
سکرتێری ئەنجوومەن	**جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن**	**سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق**